

vorm, die al het momenteele, heftige, gewrongene in zijn rust heeft opgenomen. Zeker, soms heeft hij ook fantastische voorstellingen, zooals alle kunstenaars die het oude geheugen en het droomenboek der menschheid bezitten, en die met elementaire voorstellingen van nog primitieve menschenwezens altijd weer terug kunnen keeren achter den tijd van onze gemechaniseerde beschaving. Zoo in het merkwaardige werk, dat hij genoemd heeft „De roep der aarde,” met de figuur van een vrouw, die met haar eene knie op den grond steunt, haar luisterend hoofd op de andere knie, welke als 't ware in de hoogste aandacht gespannen is; haar eene hand houdt ze op de aarde, om wat die haar toefluistert ook te voelen, terwijl haar andere arm met de benedenwaarts gekromde hand in een voortgezette beweging zich naar boven verlegt, alsof ook die hand het geluid, eer het wegsterft, nog eens zou willen opvangen. De heele figuur luistert, en men zou hier in de verleiding komen te spreken van de verloren gegane kracht van een zintuig, hoewel dit zoo elementair voelend vrouwelijk wezen niets primitiefs of archaisch heeft en wat haar uiterlijk betreft volkomen in onzen tijd zou passen.

Men kan, zooals ik reeds gezegd heb, bij Kolbe soms punten van aanraking met Hildebrandt en Tuailon, met Rodin en ook Maillol, en eindelijk ook weleens met Barlach vinden; echter nooit spreken van gezochtheid of van een nieuwe georiënteerdheid, daar Kolbe's eigenschappen vroeg uitgesproken waren en zijn meesterschap in dertig arbeidsjaren niet is verstart. Zoekt men in zijn werk naar een hoogste punt, dan zou men zijn laatste periode moeten nemen, waarin zijn figuren, die hij tot nu toe in klein formaat maakte, plotseling zijn begonnen te groeien en blijkbaar streven naar monumentaliteit. Sommige bewegingsmotieven, waarvoor hij vroeger kleine afmetingen voldoende vond, heeft hij in het groot herhaald, later echter is hij met iets geheel nieuws gekomen door figuren te scheppen van mythische beteekenis, alsof een door hem onderdrukt dichtertlijk element zich eindelijk een uitweg gebaad heeft. Kolbe beheerscht deze groote, aan materiaal rijke, massieve vorm evengoed als de kleine lichtere, en de meer athletische figuren uit zijn lateren tijd zijn niet minder oorspronkelijk dan de slanke en sierlijke van vroeger. Er bestaat van hem een heel mooie „Torso van Dionysos” uit 1932, maar de opstijgende en naar boven kijkende reus, die hij „Zarathustra's verheffing” noemt, een wat gerekte figuur, kan ik niet als Nietzsche's danser en denker zien. Ten slotte weet men ook niet van Rodin's „Penseur”, wat hij denkt en of hij eigenlijk wel denkt. Bij dergelijk figuurlijk gedachtenwerk vindt de plastiek haar grenzen, die Kolbe's fijn kunstgevoel in den regel niet overschrijdt. Het mooiste uit zijn nieuw monumentaal geslacht is zijn „Eva” van 1932, en stellig ook het warmste, wat hij ooit gemaakt heeft. De figuur, meer dan levensgroot, wat hier een voordeel is, zou een germaansch type kunnen voorstellen zonder de wat